

KORRISPONDENZA:

Malapropismi fl-Ilsien Malti

PROV. ECCLES. SEMINARY,
Victoria — Australia,
27 ta' Ottubru, 1953.

Sur Editor,

F'IL-MALTI ta' Settembru, 1953, deher artiklu interessanti taht ir-
ras "Malapropismi fl-Ilsien Malti" tas-Sur Albert M. Cassola.

Jiena u naqra l-lista sibt li s-Sur Cassola jistma l-kliem taghna
"Mhux Nisrani" bhala malapropismu meta bl-Ingliż wiehed irid ifisser
"Non-Catholic". Hsibt li kieku l-kittieb kellu jitraddu "Non-Catho-
lic" kien jikteb "Mhux Kattoliku". Sa hawn kollox sewwa. Imma meta
rajt li "Mhux Nisrani" stbaha bhala malapropismu, ikkonkludejt li
l-kelma "Nisrani" kien qed jaghtiha l-istess tifsir ta' "Kristjan". Jekk
inhallu jgri dan, inkomplu nhabblu moħħ il-Malti li minn dejjem fehem
li "Nisrani" huwa l-membru tal-vera Knisja ta' Kristu taht it-tregija
tal-Papa. Lill-ohrajn il-Malti jsejhlhom li jrid, imma QATT "Insara".

Fil-waqt li bl-ebda mod ma rrid niddubita mill-intenzjoni tajba
tas-Sur Cassola, hsibt li nuri l-idea tiegħi dwar dan is-sugġett, u fl-istess
hin nagħti okkażjoni biex inhollu t-taħbil li kultant isir bejn il-kelmiet
"Nisrani", "Kristjan" u "Kattoliku".

Hadd minna ma jaf meta l-kelma "Nisrani" ntisġet mal-lingwa tagh-
na, imma nistgħu nobsu li twieldet fl-istess żmien meta missirijietna
ighammdu minn ideju San Pawl u saru jemmnu fin-Nasri, fi Kristu l-
Iben t'Alla, u jistqarru kulma għallem.

Il-kelma "Kristjan" insibuha użata għall-ewwel darba fl-Atti ta' l-
Appostli (XI, 26), u m'għandniex x'ingħidu tfsir wiehed li jimxi wara
Kristu, u billi dak iż-żmien din il-kelma kienet tfsir il-membri tal-vera
Knisja, ahna nitraduċuha bil-kelma "Nisrani". Wara deheru setet li,
għalkemm ma jemmnu bir-Rivelazzjoni kollha, jemmnu bi Kristu, u
għalhekk sejh lihom infushom "Kristjani" bħalma kienu x-xiżmatiċi tal-
bidu u l-mijiet ta' setet Protestanti. Jissejhu "Kristjani", imma ahna
ma ngerrgħu qatt li nsejhlhom "Insara". Ahna nistgħu nissejhu "Kris-
tjani", iżda ahna l-veri Kristjani, jgħifiri "Kattoliċi", "Insara". Il-
kelma "Nisrani" hi għażiża għalina, u l-poplu Malti sa minn dejjem
taha t-tifsir li jixirgħiha, tifsir strett daqs il-kelma "Kattoliku", xi haġa
wisq aktar minn sempliċi "Kristjan".

Il-kelma "Kattolika" nsibuha miktuba għall-ewwel darba fl-Ittra li
San Injazju kiteb lill-Insara ta' Smirni madwar is-sena 110. Fil-bidu
tat-tielet seklu beda jifisser "it-tagħlim veru kontra t-tagħlim eretiku".
Luteru ma qabillux jistqarr fil-Kreditu ta' l-Appostli: "Nemmen fil-Kni-
sja Mqaddsa Kattolika", u għalhekk biddel il-kelma "Kattolika" fi
"Kristjana": "Nemmen fil-Knisja Mqaddsa Kristjana". Kienet tkun
barra minn-lokha għalina li kellna nitraduċu dan l-artiklu tal-Kreditu
Luteran bil-kelmiet: "Nemmen fil-Knisja Mqaddsa Nisranija", jekk in-

haqqu li l-kelmiet "Nisranija" u "Kristjana" ifisseru l-istess haġa. *Nis-
ranija* u *Kattolika* ifisseru l-istess.

Mela meta nkunu rridu nużaw dawn il-kelmiet għandna nżommu
f'rasna dawn il-punti:

(1) Meta rridu nfisseru t-tagħlim jew il-membri tal-Knisja taht ir-
ras Viżibbli, il-Papa, għandna ngħidu "Insara" u mhux "Kristjani",
anki jekk fil-Latin insibu "Christiani". Bosta kittieba Insara Latini
jiktbu "Christiani" meta ma jifhemux jinkludu s-setet.

(2) Meta rridu nirreferixxu għal dawk li jsejhu lilhom infushom
segwaċi ta' Kristu niktbu "Kristjani". Din il-kelma tinkludi wkoll il-
veri Kristjani.

(3) Il-kelma "Catholic" nistgħu nitraduċuha jew bil-kelma "Kat-
toliku" jew b'"Nisrani". Fil-kelmiet "Nisrani Kattoliku" nifhemu nagħ-
mlu enfasi ladarba m'hemmx Nisrani li mhux Kattoliku.

(4) "Non-Catholic" tfsir "mhux Nisrani". "Sects of non-Catholic
Christians" huma "setet Kristjani, li mhumiex Insara". Regula impor-
tanti hi li QATT ma ngħidu "Nisrani" meta nifhemu "Non-Catholic
Christian". Il-kelma "Nisrani" għandha tithalla BISS għall-membru
tal-vera Knisja, il-Knisja waħda, qaddisa, Kattolika, u Appostolika.

Nirringrazzjak bil-qalb.

Għodni tiegħek,
GUZI ABELA.

MARIJA SULTANA

Ta' VAL. V. BARBARA, O.P.

Dahlet fi bwieb il-hena u dlonk madwarha
daret il-kotra t'angli ttir ferħana:
f'għieh li k'enet tal-Mulej l-għamara
inhallet l-isna tas-smewwiet fil-għana.

U f'daqqa siket kollox, xhin dawwara
ta' tnax-il kewkba qieħed b'Id setgħana
il-Wild mahbub fuq gbinha, u kollu hrara
sellem lill-Omm tas-sema u l-art Sultana.

U dwiet mas-saltna tal-henjin il-għajta
ta' ferħ u ghaxqa, u fuq mewgiet ħarkiena
waslet u sebqet ta' din l-art ix-xtajta.

Imbagħ'd min-nir bil-mod bdiet riesqa-dija
fiddiena, u f'nofsha, bi tbissim ta' ħniena,
Sultana tal-holqien dehret Marija.